

Mikroprebivalke mesta – včasih tudi strupene

Poletje prinaša dolge dneve in vročino, v kateri nas reke in jezera kar kličejo k osvežitvi. Ob tem včasih našo pozornost pritegne zelena ali rjavkasta gošča na vodni površini. Za ta pojav so lahko odgovorne cianobakterije – algam podobni mikroorganizmi, ki so izjemno pomemben del ekosistema; proizvajajo kisik, nase vežejo toplogredne pline in zagotavljajo vir hrane za druge organizme. Če se močno razrastejo, pa lahko postanejo tudi škodljive. Nekatere cianobakterije lahko namreč proizvajajo strupene snovi – cianotoksine.

MAŠA ZUPANČIČ, TINA ELERŠEK

① Lansko poletje smo strupene cianobakterije zasledili v potokih Glinščica in Mali graben. Cianotoksini so se v obeh primerih pojavili v zelo nizkih koncentracijah, ki ne bi mogle škodovati živalim ali ljudem. Poleti so najugodnejše vremenske razmere za razrast cianobakterij; temperature so visoke, vodostaj pa je navadno nizek, kar pomeni počasnejši tok vode in bolj skoncentrirana hranila, kot sta dušik in fosfor. V zadnjih letih smo cianobakterije opazili tudi v Koseškem bajerju in ribniku Tivoli, prav tako v nizkih in nenevarnih koncentracijah.

② Cianobakterije lahko prepoznamo kot zeleno ali rjavkasto goščo na površini vode. Vendar pa obstaja tudi več drugih pojavov, ki na prvi pogled spominjajo na cianobakterije in jih zlahka zamenjamo z njimi. To so lahko na primer zelene alge, ki prav tako tvorijo goščo na površini, vendar niso strupene. Poleg tega nas zlahka pretentajo tudi železove bakterije z značilno oranžno barvo, vodna leča, skoncentriran cvetni prah ali pena na vodi, ki je lahko naraven pojav ali posledica onesaženja.

③ Kratkoročna izpostavljenost cianotoksinom za ljudi ni izrazito nevarna, obstaja pa tveganje za zastrupitev domačih živali, na primer psov, če so koncentracije visoke. Ker je cianobakterije težko prepoznati, na Nacionalnem inštitutu za biologijo priporočamo preventivno ravnanje v primeru gošče na vodi. Takrat pazite na svoje pse, da se v vodi ne kopajo in je ne pijejo. Če se to vseeno zgodi, svetujemo temeljito umivanje s čisto vodo. Pokličite veterinarja, če se pojavijo simptomi: izguba energije ali apetita, bruhanje, opotekanje, krči ali drgetanje, penjenje okrog ust ter pretirano slinjenje ali driska.

④ Da bi imeli boljši pregled nad pojavljanjem cianobakterij v Ljubljani, vas raziskovalci Nacionalnega inštituta za biologijo prosimo, da nam sporočite vsako opažanje gošče na površini vode. Vse potrebne informacije dobite na spletni strani ciano.si, kjer je tudi zemljevid ogroženih območij. Z vašo pomočjo bomo lažje zaščitili zdravje prebivalcev in živali. Če imate kakršnokoli vprašanje, nam pišite na e-naslava na spletni strani ali prek profilov Ciano SLO na družbenih omrežjih Facebook in Instagram, kjer objavljamo tudi najnovejše informacije o pojavu cianobakterij.